

Raadsvergadering:	15 mei 2025
Agendapunt:	
Commissie:	Sociaal
Portefeuillehouder:	Anjo van de Ven (Cultuur)
Relatie met andere portefeuillehouder(s):	Christian Schouten (Financiën)

Onderwerp: Ontwikkelagenda Cultuur in Alkmaar tot 2040

Voorgesteld besluit

1. In te stemmen met de *Ontwikkelagenda Cultuur in Alkmaar tot 2040*.
2. Het college opdracht te geven de in de *Ontwikkelagenda* voorgestelde Groei-agenda uit te werken, zodat de raad per project kan besluiten over een voorbereidingskrediet, de realisatie en de verwerking van de financiële consequenties in de (meerjaren)begroting.
Het college hanteert per project de volgende data voor voorbereiding en besluitvorming:
 - a. In 2025 start het project Achter de Vest 1. Het besluit over realisatie (inclusief voorbereidingskrediet) wordt genomen in 2026;
 - b. In 2025 start het project ABC/SMA-gebouw. Het besluit over realisatie (inclusief voorbereidingskrediet) wordt genomen in 2027;
 - c. In 2029 start het project Theater de Vest. Het besluit over realisatie (inclusief voorbereidingskrediet) wordt genomen in 2030;
 - d. In 2031 start het project Podium Victorie. Het besluit over realisatie (inclusief voorbereidingskrediet) wordt genomen in 2032.
3. De raad jaarlijks bij de Kadernota te informeren over de uitvoering van de *Ontwikkelagenda*.

Samenvatting

De op 12 december 2024 vastgestelde *Cultuurvisie Alkmaar 2040* vindt zijn vervolg in de *Ontwikkelagenda Cultuur in Alkmaar tot 2040* en het *Uitvoeringsplan Cultuurvisie Alkmaar tot 2028*.

In de *Cultuurvisie* wordt geconstateerd dat er op dit moment al bijna 3.000 m² te weinig ruimte is. Dat blijkt uit wachtlijsten in het kunstonderwijs, achterwege blijven van activiteiten om Alkmaarders te helpen om mee te komen en de teleurgestelde podiumbezoekers omdat een uitvoering wéér is uitverkocht. Dat tekort neemt aanzienlijk toe bij de verwachte bevolkingsgroei.

Het doel van de *Ontwikkelagenda* is om meer ruimte voor de culturele instellingen mogelijk te maken en de ruimtelijke en financiële consequenties in beeld te brengen. Daarom wordt in de *Ontwikkelagenda* de geleidelijke groei van de subsidies berekend aan de hand van investeringskostenramingen, huurramingen en business cases op grond van een onderzoek op hoofdlijnen. Aan de hand van deze business cases wordt inzicht gegeven in de geleidelijke groei van het budget Cultuur na de ingebruikname van de uitgebreide cultuurgebouwen.

In de *Ontwikkelagenda* zijn twee mogelijkheden uitgewerkt om tot uitbreiding te komen: de Brede agenda en de Groei-agenda. In de Brede agenda vindt de uitbreiding vooral plaats door nieuwbouw in Overstad en in de Groei-agenda wordt een bestaand gebouw uitgebreid door optopping en wordt een gemeentelijk pand in de directe omgeving bestemd voor cultuur. De investeringsraming van de Brede agenda komt hoger uit dan het bedrag van € 85 miljoen als genoemd in de rapportage van BBN die onderdeel uitmaakt van de *Kaders voor de Cultuurvisie Alkmaar*. De investeringsraming van de Groei-agenda is aanzienlijk lager.

Om tot een realistische uitbreiding van de stedelijke cultuurvoorzieningen te komen, gaat in de *Ontwikkelagenda* de voorkeur uit naar het uitwerken van de Groei-agenda. Hiermee kan een uitbreiding in oppervlakte tot stand komen (ABC Huis en Stedelijk Museum) of een grotere zaalcapaciteit (Theater De Vest en Podium Victorie). Aan de raad wordt daarom voorgesteld in te stemmen met de uitwerking van de Groei-agenda.

De uitbreiding van de huisvesting van Filmhuis Alkmaar, Karavaan en Kunstuitleen Alkmaar is onderdeel geworden van het *Uitvoeringsplan*. In het vierjaarlijkse *Uitvoeringsplan* zijn verbeteringen opgenomen voor bijvoorbeeld meer spreiding van cultuur naar wijken en dorpen en met name naar Alkmaar noord, de positie van makers in Alkmaar, versterking van cultuureducatie en de hedendaagse beeldende kunst in de openbare ruimte.

De lange looptijd is een kenmerk van de *Ontwikkelagenda*. Voorkomen moet worden dat instellingen tegelijkertijd voor verbouwing sluiten, omdat dan het cultureel aanbod te zeer verschaalt. Daardoor is een spreiding van de bouwactiviteiten nodig tot 2035.

Argumenten

1.1. Op basis van het coalitieakkoord is al een diepgaande verkenning naar de cultuur in Alkmaar uitgevoerd en heeft een breed participatieproces plaatsgevonden. De uitkomsten daarvan maken onderdeel uit van de *Kaders voor de cultuurvisie Alkmaar*, die op 17 oktober 2024 door de raad zijn vastgesteld. Aan de hand van deze *Kaders* is de *Cultuurvisie* opgesteld. Daarover heeft de raad op 12 december 2024 besloten.

1.2. In de *Cultuurvisie* is opgenomen dat in de *Ontwikkelagenda* de ruimtelijke en financiële aspecten van de uitbreiding van de stedelijke culturele voorzieningen aan de orde komen, met een beschrijving van de te doorlopen stappen.

1.3. Bij de groei van het aantal inwoners is niet alleen ruimte nodig voor verkeer, huizen, wijk- en sportvoorzieningen, maar ook voor stedelijke culturele voorzieningen.

1.4. Uit de betekenisencirkel van Blueyard (die werd toegelicht in de *Kaders voor de Cultuurvisie Alkmaar*) blijkt dat het op peil brengen en houden van een veelzijdig en kwalitatief sterk cultureel aanbod essentieel is voor de aantrekkingskracht van Alkmaar voor inwoners en bedrijven. Zo'n aanbod is voor stedelingen van elders een pluspunt om zich in Alkmaar te vestigen. De aanwezigheid van Theater De Vest, ABC Huis, Filmhuis Alkmaar en Podium Victorie geeft aan dat er in Alkmaar wat te beleven is. Dat geldt ook voor bedrijven die zich willen vestigen in een omgeving met een aantrekkelijk woonmilieu voor hun medewerkers. Voor toeristen wordt Alkmaar aantrekkelijker door een Stedelijk Museum dat veel te bieden heeft en een interessante gratis toegankelijke Grote Kerk, naast de monumentale binnenstad en het ruime winkelaanbod.

1.5. Een goed stedelijk cultureel aanbod heeft impact op het individuele welzijn. Zo is vast te stellen dat bijvoorbeeld amateurkunstenaars een geluksgevoel kunnen ervaren in een groep met gelijkgestemden, bijvoorbeeld in een vereniging. Zij kunnen voor grotere uitvoeringen terecht bij Theater De Vest en Podium Victorie, hetgeen de sociale cohesie versterkt. Andere meetbare voorbeelden zijn het toenemen van het zelfvertrouwen en het verminderen van eenzaamheidsgevoelens door cultuurconsumptie en – productie bij het ABC Huis. Ook is uit onderzoek gebleken dat cultuurbeoefening jongeren kan helpen bij het oplossen van psychische problematiek, waarvoor het ABC Huis succesvolle activiteiten ontwikkelt. Jongeren met mentale problemen voelen zich er gezien en gehoord.

1.6. Cultuur verbetert de weerbaarheid van de inwoners. Cultuur is immers vaak gebaseerd op of geïnspireerd door maatschappelijke vraagstukken, en biedt tegelijkertijd het publiek de mogelijkheid om op een andere manier te kijken naar die vraagstukken. Die tweezijdige werking van cultuur zien we bijvoorbeeld bij cabaret, film, fotografie en media. Met cultuur blijven inwoners betrokken, herkennen zij mechanismen van uitsluiting en zijn ze bereid te participeren. Ze worden weerbaarder.

1.7. Cultuur draagt bij aan de gezondheid van ouderen. Onderzoek van het University College Londen toont aan dat als ouderen regelmatig een museum bezoeken, de kans op dementie afneemt. Dat komt vooral omdat de collecties leiden tot schoonheidsservaringen en aanzetten tot nadenken.

2.1. De Brede agenda is afkomstig uit de Cultuurvisie. De Groei-agenda is toegevoegd omdat de investeringen van de Brede agenda uitkomen boven die als genoemd in de bijlagen bij de *Kaders*. Voorgesteld wordt bij de verdere uitwerking de Groei-agenda te hanteren.

2.2. De algemene planning van de Ontwikkelagenda wordt in grote lijnen hieronder weergegeven:

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Achter de Vest 1												
ABC/SMA-gebouw												
Theater de Vest												
Podium Victorie												

	Algemene projectopzet
	Vorbereiding
	Raad besluit tot de volgende fase van de voorbereiding en de uitvoering, het verstrekken van een voorbereidingskrediet en het college op te dragen de financiële consequenties te verwerken in de (meerjaren)begroting
	Uitvoering
	Toename subsidieverlening

2.3. De geleidelijke groei van de subsidieverlening aan culturele instellingen na het gereedkomen van de uitbreidingen wordt als volgt verbeeld:

PROJECT	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Podium Victorie												
Theater de Vest												
ABC/SMA geb.												
Achter de Vest 1												

2.4. De geleidelijke groei van de subsidieverlening in € volgens de Groei-agenda , berekend aan de hand van investeringsramingen, huurramingen en business cases, wordt in de onderstaande tabel toegelicht:

Instelling	Geraamde Investing	Geraamde huur- toename	Geraamde subsidietoename				Geraamde totale subsidie- toename
ABC-Huis	8.611.227	622.975	1.439.962				1.439.962
Stedelijk Museum	17.771.573	873.993		1.509.950			1.509.950
Theater De Vest	30.718.572	1.480.037			1.481.225		1.481.225
Podium Victorie	13.322.131	878.160				820.538	820.538
Totaal	70.423.503	3.855.165	1.439.962	1.509.950	1.481.225	820.538	5.251.675

2.5. De huurramingen gaan uit van een rekenrente van 1%. Eventuele aanpassingen in de rekenrenteregeling of andere veranderingen in de uitgangspunten worden verwerkt in de definitieve voorstellen tot realisatie per instelling.

3.1. Op een vast jaarlijks moment wordt de raad geïnformeerd over de voortgang van de *Ontwikkelagenda*.

Dit voorstel staat in relatie tot coalitieakkoord

Deze Ontwikkelagenda is gebaseerd op het coalitieakkoord 'Vertrouwen in Alkmaar. Verschil mag er zijn' waarin voor dit voorstel de volgende punten relevant zijn:

- We borgen goede huisvesting voor culturele instellingen en verenigingen;
- We stellen een langetermijnvisie op voor kunst en cultuur in relatie tot de groei van de stad en de ontwikkeling van de dorpen. Alkmaar 2040;
- Onderdeel van deze visie is een investeringsplan voor de toekomst. Niet alleen voor de grote instellingen, maar ook voor verdere versterking van het culturele leven in onze gemeente.

Alternatieven

- Naast de voorgestelde Groei-agenda is het ook mogelijk tot de uitvoering van de Brede agenda of onderdelen daarvan te besluiten.
- Rond 2030 kan onderzoek gedaan worden naar het vormen van een Culturele HUB in Overstad met ruimte voor kleine podiumvoorstellingen, exposities van hedendaagse beeldende kunst, ondersteunen van makers en culturele activiteiten voor jongeren en ouderen.

Financiële aspecten

- In de *Cultuurvisie Alkmaar 2040* is opgenomen dat de Boekmanstichting heeft berekend dat voor de economische impact van cultuur geldt dat elke euro aan entree met 2,5 kan worden vermenigvuldigd. Bij een gemiddelde ticketprijs van deze instellingen van € 25 betekent dat een extra economische impuls van € 62,50 per bezoek (bron Cultuurvisie Alkmaar 2040, p. 13). Uit de valideringsonderzoeken komt naar voren dat de uitbreidingen van de

stedelijke culturele voorzieningen zorgen voor een toename van bezoekers aan podium-en museumcultuur van 211.000 bezoekers. Daarmee komt de economische impact van de 211.000 extra bezoekers op ruim € 13 miljoen. Dit komt bovenop de al bestaande economische impact van € 48,3 miljoen.

- Dit aantal bezoekers loopt met name voor de Grote Kerk en Stedelijk Museum Alkmaar verder op door de sterke toename van het aantal toeristische bezoekers van 39% (bron: Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen). Gemiddeld geven die € 73,15 per bezoeker per dag uit
- We staan aan de vooravond van een nieuwe groeifase van de Alkmaarse bevolking. Rond 2040 heeft Alkmaar circa 140.000 inwoners in plaats van de huidige ruim 112.000. Die groei is de laatste jaren al ingezet en zal de komende jaren doorzetten, omdat door het groeiende woningbestand ook jonge mensen langer in stad en dorpen blijven en zo invloed hebben op de bevolkingssamenstelling. Meer woningen met hun inwoners brengen meer kosten met zich mee, die worden gecompenseerd door hogere opbrengsten uit gemeentelijke belastingen en heffingen en een hogere uitkering uit het gemeentefonds. De uitkering uit het gemeentefonds groeit meer dan lineair omdat de uitkering per inwoner toeneemt met de schaal van een gemeente. De uitkering uit het gemeentefonds was in 2023 in Alkmaar circa € 2.870 per inwoner en in bijvoorbeeld Castricum met ruim 36.000 inwoners circa € 1.500. In de komende twee jaar neemt weliswaar het gemeentefonds in omvang af, maar op langere termijn is groei onontkoombaar. Dat betekent dat een deel van de hogere uitkering van het gemeentefonds wordt toegekend op grond van de bevolkingsgroei.
- In de *Cultuurvisie* wordt vermeld dat in de programmabegroting van de gemeente Alkmaar met een totaal van bijna € 500 miljoen in 2025 circa € 19 miljoen voor cultuur en kunst is gereserveerd. Dat is bijna 4 % van het totale begrotingsbedrag. Bij een stijging van het aandeel van Alkmaar in de uitkering uit het gemeentefonds op grond van bevolkingsgroei met bijvoorbeeld 10, 15 of 20 % neemt deze uitkering toe met € 50, 75 of 100 miljoen. Bij een aandeel van 4 % betekent dat voor cultuur een toename van respectievelijk € 2.000.000, € 3.000.000 of € 4.000.000
- Uit de voorgestelde planning blijkt dat de eerste subsidieverhogingen worden verwacht in 2029-2030 na oplevering van de uitbreiding. Op dat moment is een deel van de verwachte bevolkingsgroei gerealiseerd. Zo is het mogelijk dat aan de hand van de Ontwikkelagenda wordt gemonitord - en waar nodig geanticipeerd - op het te realiseren aantal nieuwe woningen. Zo kan rekening worden gehouden met het gegeven dat, vanwege grotere bijdragen van het Rijk, bij groei van het inwonersaantal het financieringsperspectief voor capaciteitsuitbreidingen verbetert.
- Voor de voorbereidende werkzaamheden in 2025-2026 is in het budget Cultuur een bedrag van € 50.000 beschikbaar

Vervolg en communicatie

De bijlagen 6.1. tot en met 6.3 en 7.1. tot en met 7.3. bevatten vertrouwelijke (financiële) informatie over de gemeente Alkmaar. Openbaarmaking van deze bijlagen of het beschikbaar stellen daarvan aan derden kan mogelijk de onderhandelingspositie van de gemeente schaden bij het proces van opdrachtverlening. Daarom is geheimhouding opgelegd voor deze bijlagen.

De basis van onze communicatie in 2024 en 2025

- Aan de *Kaders voor de Cultuurvisie Alkmaar* is een breed en diep participatieproces voorafgegaan

- Over de besluitvorming door de raad over de *Kaders voor de Cultuurvisie Alkmaar* en de *Cultuurvisie Alkmaar 2040* is in de pers en met de betrokken culturele partners gecommuniceerd.
- De stedelijke culturele instellingen zijn betrokken geweest bij de verschillende stappen van de *Ontwikkelagenda* en geïnformeerd in overleg met de wethouder Cultuur.

Vervolgstappen in 2025-2040

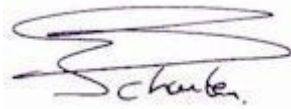
- Ambtelijk vindt een gestructureerd overleg met het culturele veld plaats waarin de voortgang van de *Ontwikkelagenda* wordt gedeeld.
- Over de voortgang van de *Ontwikkelagenda* wordt de raad jaarlijks geïnformeerd.

Bijlagen

1. Ontwikkelagenda Cultuur in Alkmaar tot 2040
2. Uitvoeringsplan Cultuur in Alkmaar tot 2028 (wordt in april nagezonden)
3. Cultuurvisie Alkmaar 2040
4. Kaders voor de Cultuurvisie Alkmaar
5. Bijlagen 5.1.-5.4. Valideringsonderzoeken
6. Bijlagen 6.1.-6.3. Investeringsramingen (geheim)
7. Bijlagen 7.1.-7.3. Huurramingen (geheim)
8. Bijlagen 8.1.-8.5. Business cases

Burgemeester en wethouders van Alkmaar,

mw. drs. A.M.C.G. Schouten, burgemeester

dhr. R.M. Reus, gemeentesecretaris

Collegevergadering: 8 april 2025

RAADSBESLUIT

Nr.

De raad van de gemeente Alkmaar;

Gelet op

Het besluit van burgemeester en wethouders van 8 april 2025

Het advies van de commissie Sociaal van 8 mei 2025

Besluit

1. In te stemmen met de *Ontwikkelagenda Cultuur in Alkmaar tot 2040*.
2. Het college opdracht te geven de in de *Ontwikkelagenda* voorgestelde Groei-agenda uit te werken, zodat de raad per project kan besluiten over een voorbereidingskrediet, de realisatie en de verwerking van de financiële consequenties in de (meerjaren)begroting.
Het college hanteert per project de volgende data voor voorbereiding en besluitvorming:
 - a. In 2025 start het project Achter de Vest 1. Het besluit over realisatie (inclusief voorbereidingskrediet) wordt genomen in 2026;
 - b. In 2025 start het project ABC/SMA-gebouw. Het besluit over realisatie (inclusief voorbereidingskrediet) wordt genomen in 2027;
 - c. In 2029 start het project Theater de Vest. Het besluit over realisatie (inclusief voorbereidingskrediet) wordt genomen in 2030;
 - d. In 2031 start het project Podium Victorie. Het besluit over realisatie (inclusief voorbereidingskrediet) wordt genomen in 2032.
3. De raad jaarlijks bij de Kadernota te informeren over de uitvoering van de *Ontwikkelagenda*.

De raad van Alkmaar, 15 mei 2025

mw. drs. A.M.C.G. Schouten, burgemeester

mw. mr. V.H. Hornstra, griffier